

HOLNAP: HEGYI GYULA PUBLICISZTIKÁJA ZÖLDSIKEREKRŐL ÉS ZÖLDBALHÉKRŐL

Dúl az energetikai háború

GEREBEN ÁGNES

történész úgy látja, az energetikai háború kikényszeríti Európa országaitól, hogy más források után nézzenek.

A jelek szerint túl gyorsan napirendre tért a világ az után, hogy az orosz Gazprom elnöke és a tízórás utolsó tárgyalási menetre Moszkvába érkező fehérorosz miniszterelnök alig két perccel a kitűzött december 31-i határidő előtt aláírta a földgázszállításokról szóló 2007-es megállapodást.

Ilyen gyarló az emberi természet: vágyakozunk a jó hírre.

De mint oly gyakran, most is hiába. A késhegyig menő, maratoni alkudozás után is nyugodt, fölényes Alekszej Miller Gazprom-elnök és a halottsápadt, csapzott Szergej Szipidorszkij fehérorosz miniszterelnök elmaradó kézfogása szilveszter éjszakáján már sejtette, hogy a játszmának nincs vége. Hogy ez egy egészen más helyzet, mint az egy évvel korábbi orosz-ukrán földgázháború végét jelző 2006. január 4-i egyezség a Kremlben. Hiszen akkor a Roszukrenergó nevű, rejtélyes közvetítő cég beiktatása mindkét szemben álló félnek mentőövet dobott. Az akkor még nevetségesen olcsó türkmén földgázszállítások bekapcsolásával olyan árat biztosított az ukránoknak, amellyel a rendkívül energiaigényes nagyipar, az ukrainai export fő forrása, ha nehezen is, de át tudta vészelní a tavalyi évet.

Fehéroroszország azonban most, alig egy esztendővel később még a végveszélybe kerülő devizabevételeit – no meg külpolitikai presztízsét – féltő Ukrajnánál is rosszabb helyzetbe került. Nem csak azért, mert a Gazprom jelentéktelen, ötdolláros árengedményét leszámítva, gyakorlatilag teljes egészében el kellett fogadnia az orosz földgázdiktátumot.

A méltán Európa utolsó diktatúrájának nevezett ország hosszú ideje a szintén olcsón kapott és suba alatt többszörös áron reexportált orosz kőolaj hasznából élt. Sokban ez volt a titka annak, amit a világszerző szalonképtelen – még beutazó vízumra se méltatott! – államfő, Alekszandr Lukasenko előszeretettel „fehérorosz gazdasági csodának” nevezett.

Minszk pozíciója

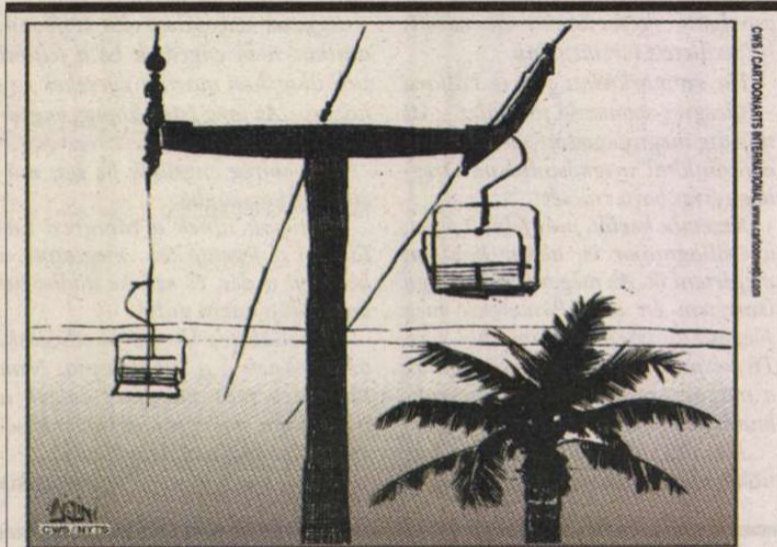
Alekszej Millerék valószínűleg nem számítottak arra, hogy a Viktor Jusczenko vezette Ukrajnával

szemben – amelytől az orosz földgáz nélkül maradt szomszédai, de egész Európa megkövetelte a Moszkvával való gyors kiegyezést – Alekszandr Lukasenkonak nincs mit veszítenie.

Ezért viselkedik most sarokba szorított vadállatként. Hiszen a megállapodásban rögzített százdolláros földgázár egyet jelent a fehérorosz gazdaság összeomlásával s nyomában az elkerülhetetlen politikai instabilitással.

Igaz, a borzalmas emberáldozattal járó világháborútól a következő méneiben főleg ott pusztító csernobili atomkatasztrófaig oly sokat szenvedett nép nemigen ismeri a

”Európa pedig újabb leckét kapott. Igaz, a tavalyi energetikai sokk után már-már felkészülten fogadta az újabb csapelzárást.

Sí pálmákkal

AISLIN RAJZA (THE GAZETTE, KANADA)

szuverén nemzettudatot. A politikai pártokat, az ellenzéket, a szólásszabadságot pedig Lukasenko régen felszámolta. A térszélből lett zsarnoknak, Hitler és Sztálin dicsőítőjének azonban most van oka félni: ha nem tud enni engedelmessé alattvalóinak, akkor elveszíti hatalmát.

Ezért próbálkozik most Minszk az orosz kőolaj tranzitjára kirótt vámmal. És ezért próbálja az iradatlan mennyiségű energiaforrás váma fejében történő lecsapolásával rákényszeríteni Moszkvát, hogy tovább finanszírozza Alekszandr Lukasenko, a „batyka” országlását.

Az alku tétje

De vajon mi indokolja a kőkemény moszkvai „nyet”-et, a kőolajcsap elzárását? Hiszen a váma önmagában nem az ördögtől való. Vámunio ide vagy oda, józan ésszel aligha éri meg a ma már világszerző a Kreml kinyújtott karjának (vasöklének) tartott energetikai szféra egyik zászlóshajójának, a Transznyeftynek, hogy megtagadja a fizetést. Az orosz energetika, főleg az Európai Unió által éppen monopolhelyezete miatt oly sokat támadott Transznyefty, gyaníthatóan nem tenné kockára megbízhatóságát, ha nem a kulisszák mögötti orosz-fehérorosz alku valószínűsíthető politikai tétjéről lenne szó.

Arról ugyanis, hogy az orosz alkotmány értelmében Vlagyimir Putyin jövőre – harmadjára – már nem indulhat az elnöki stallumért. Ha azonban a régóta, lassan, gyötrelmesen alakuló orosz-fehérorosz államszövetségből egy új állam jön létre – amit moszkvai elemzők

szerint politikailag, gazdaságilag, társadalmilag és nemzetközi presztízsét tekintve Oroszország sokáig nem fog kiheverni –, akkor Putyin természetesen részt vehet ennek az új országnak az elnöki székéért folyó versenyben.

Örületség, gondoljuk mi, itt, Európa közepén, de van benne rendszer. Kivált az orosz történelem hagyományait tekintve.

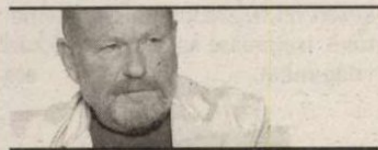
Csak egy ilyen háttéralku indokolhatja, hogy a Kreml akaratát mindenkor pontosan végrehajtó Transznyefty-elnök, a százszázalékos állami tulajdonú egységes kőolajszállító rendszer első embere, Szemjon Vajnstok elzáratta a „kőolajcsapot”, és ezt már hétfő este el is ismerte.

A játszma hosszú lesz

Mivel mindkét félnek hatalmas a tét, az orosz-fehérorosz kötélhúzás bizonyára hosszabb ideig tart majd, mint az Ukrajna elleni büntető hadjárat. Az azonban nem kétséges, hogy a Kreml előbb-utóbb rákényszeríti akaratát a „fehérorosz Türkménbasira”.

Európa pedig újabb leckét kapott. Igaz, a tavalyi energetikai sokk után már-már felkészülten fogadta az újabb „csapelzárást”. Az ellátási válságban leginkább érintett Lengyelországnak és Németországnak, de hazánkknak is hosszú hetekre elegendő kőolajtartaléka van. De a Moszkvában várhatóan 2008-ban kulmináló hatalmi játszma elsője jelzi: ma már egyetlen ország sem teheti meg, hogy pusztán a tározók feltöltésével biztosítsa energetikai szükségletét. Más források után kell nézni. ■

Szia, Gazsi

ALEXA KÁROLY

irodalomtörténész; rovata megjelenik minden szerdán

HÉTHATÁR

Egy levél. Mi más?

Szia, szia. Ne haragudj a zavarásért, tudom, most fontosabb dolgod van, mint hogy irodalmi életünk kised aljasságain tépelődj. Már korábban is akartam telefonálni, de legutóbb, amikor Te hívtál, nagyon nem lehetett jól, a hangod valahonnan mélyről jött, rekedt is voltál, és mondtad, hogy szinte fizikai munka a felgyűlt levelek felbontása, az e-mailek megválaszolása,

de hát tréningként is lehet ezt nézni, mondtad derűsen. Amiért hívní akartalak a minap, hogy együtt anyázzunk egy jót, vagyis, hogy én átkozódjak, Te pedig derűsen – újra ez a szó – csillapíts, az egy verses CD, s mint ilyen, a legújabb mélypontja a gusztustalanságnak és a nemzeti irodalmi értékek elleni újabb keleti merényletsorozatnak. Állampénzen adták ki, s célja a magyar költészet (a „magyar szöveg”) népszerűsítése szerte a világon. Nem tudok róla, hogy pályázat előzte volna meg, ötlebörze, szerkesztőbizottság, lektori vélemények, tanácsadói hozzászólások, „vanmensó”, mondjuk, a „van” nevesíthető lenne ugyan, de igazából egy akarnok kör, egy mindenki mást kizáró társaság, minden másfélét elfojtani próbáló ízlés, pártállami – újra, újra itt vannak – harsonások egylete.

Morgok a magam vidékies bugrisságával, nem kell mondanom Neked, melyik megyét kódolom most itt, az egyik sarkában születél Te, a másik csücskében lakom én. No, szóval CD, „a magyar értékek külföldi bemutatása” pályázat nyertese, három nagy részből áll. Az elsőben öt klasszikus, öt modern és öt kortárs költő, az utóbbiak: Tandori, Petri, Balla, Parti N., Kovács A. F. Jó, mi? Lesz ez még jobb is – mindjárt a második kötet három szerzőt tartalmaz tizenöt nyelven. A triász: Petőfi, József Attila és egy Kukorelly nevű. Utóbbi gyűjtésén alapul a harmadik kötet,

”Így megy ez náluk, egyetlen alkalmat sem hagynak ki, sehol egy kis rés...”

amelyben 66 kortárs költő, író van. Nevek? Nincs itt Illyés, Weöres, Faludy, Nagy László, Kányádi, Zsallán, Vasadi stb. Élők is vannak és holtak is, élők sincsenek és holtak se. Magad ne keresd benne, pedig mindkét csapatba nevezhetél volna. Mostanában a nyilvánosság más pontjain fel-felbukkan a neved, de „ne bízd el magad”, ott is ők (mondjuk az egyszerűség kedvéért: ezek) viszik a hangot. Léven ők: maga a kánon. Az egyik lapban pl. rövid áttekintést adnak a pályáról, s azt a kezdet kezdetétől korszerűtlennek, sőt baleknak ítélik, hiszen, mondja a szerző, aki nem is a legelvetemültebbek közül való, éppen pályakezdés idején minősíti „a közvélekedés e líratípust esztétikailag kiüresedőnek”. Így megy ez náluk, egyetlen alkalmat sem hagynak ki, sehol egy kis rés...

Másfél éve, június 16-án voltál nálunk baráti köszöntésre – éppen tizenhat éve együtt álltunk ama „középső” koporsó mellett, tizenhat éve még a temető vég hallgatag domborulatai között –, s adtál nekem egy könyvet, egy üres könyvet, gyönyörű mélysárga famentes papírral, hogy írjak bele egy regényt. Itt van kinyitva előttem, Berzsenyi Dániel szülőházától egy „futamatnyira”, hogy a református biblia szavával szóljak Neked, pápista barátom. „Hetyei futamok – Merengvén a Világ dolgai fölött, / hajnali s estvéli szép óráidban / ird tele pennáddal / ezt a könyvnek álcázott füzetecskét; / és kezdjed mindjárt 60 után / meglásd barátom, Károly, / a Teremtő ad még reneteg időt, / tán még újabb, derűsebb 60-at is.” „Pax +! et gaudium” Kösz, Gazsi. Kösz, mindent. ■